

BEGONTE

1.

Debruzámonos sobre o río
como quen se debruzas sobre un soño ou sobre un desexo
e así, imaxinando volver para achegarnos onda el
e para cruzar, quizais, a súa ponte romana,
démoslle forma ao tempo do Nadal.

2.

Estabamos nun alto.
Desde aquela alameda
volviches ler un cruceiro polas súas catro bandas
mais, sobre todas as cousas, querías ver o serán.

3.

Foi, de solsticio a solsticio,
como cando en Santa Mariña de Augas Santas dixeches:
«sube comigo ao alto desta pena,
sexamos por un intre habitantes dos castros
e saudemos canda eles a fin do verán».

4.

O río vímolo en Lugo,
pero este é un poema feito para que lembres o nome dun lugar
ao que nunca pensei que volvería
e ao que, como ti me dixeches do carballo de Santa Margarida,
sostido prodixiosamente por catro forquitas nos arrabaldes da túa vila,
non podería volver con ninguén se non fose contigo.

5.

«Ti sabes de onde vén a palabra galega *panxoliña*?»

Así llo expliquei á nena este Nadal:

«como as persoas,
as linguas teñen fillos e pais,
e a nosa parécese máis a súa nai
que outras linguas».

6.

Entendeuno á primeira aínda que non fose exacto,
igual que eu entendo á primeira a túa achega á historia dos froitos
prohibidos: non mazá, senón mandrágora,
pero o máis emocionante
é que aquela postal que escribín en Maguncia para ti
che axudase a rematar de convencerme.
Tamén os campesiños honran con dignidade os seus traballos
nestas artesanías do belén de Begonte. De Alemaña,
dixéchesme, quizais da emigración,
veñen os mecanismos dos trens
nos que os cativos aprenden a idea do movemento.

7.

E velaquí os tres magos:
en Begonte,
acordamos,
aquilo que se move é aquilo
que traballa:
o burro e os camelos,
a mata, a ferreiría,
o lume no portal.
Todo o demais ofrécese
ou agarda.

8.

Tres bágoas, quen sabe se as sentiches,
estiveron a piques de caerche no abrigo.
E como aquilo que pasaba era a nosa vida
e non unha historia de nadal,
as bágoas non se converteron en estrelas.
Pero se as puidésemos ver (xa estabamos a escuras,
grazas a aqueles artificios do home áxil que,
segundo aventuramos, fixera coas súas propias mans
os labregos da malla)
serían tan fermosas como as estrelas do teito,
corcosidas ao cal, igual que os artesáns
da cova de Altamira
intuíran e honraran nas irregularidades da rocha
o sagrado na carne do corpo dos animais.

9.

E, agora si, para imitar o milagre da creación
por dúas veces vimos alumear o arco da alianza
e por dúas veces o trono.
Alguén dixo que os deuses non revelan dúas veces o mesmo oráculo
e o home que probablemente fixo a malla era e non era un deus,
como os beléns son
e non son monumentos á dignidade do traballo,
e os ríos son e non son
corpos que poden ser cruzados,
canles para o transporte dos materiais,
fonte dos labradíos:
(miña nai, en voz alta, coa súa voz de mestra
sobre a tendencia da lingua
a nomear unha e outra vez os lugares pequenos:
«de veiga, veiguela,
e de veiguela, veigueliña»

os lugares pequenos
que son, desde que o mundo é mundo,
os lugares do amor).

10.

Nada se esgota nunca no xeito no que o pensamos.
Os teus amigos bromean sobre o xeito
no que teces historias sobre a mandrágora.
Teñen nenos, e saben
que os contos non son terribles polo que contan
senón porque, como os que aquela princesa
lle contaba cada noite
ao rei que quería matala,
poden servir para salvar a vida.

11.

Lembrei o casamento dos teus amigos,
que non vivín, mais do que sempre falas:
aquele primeiro arco da vella, na despedida dos homes,
e o segundo, que pechaba o primeiro, días despois,
e do que tamén as mulleres foran testemuñas.
Mais cando por dúas veces vimos o trono e as estrelas
do belén de Begonte
non quixen unha voda nin tres arcos da vella:
pensei que, desde a primeira noite
que pasamos xuntos,
foramos abenzoados
por unha estrela fugaz,
e que por iso mesmo,
algo ou alguén máis poderoso ca nós,
contrariando o curso máis previsible da historia
dunha vez, e oxalá para sempre, nos xuntara.